



ČAHTICKÉ KARPATY

NATURA 2000



NATURA 2000 je názov sústavy chránených území členských krajín Európskej únie. Hlavným cieľom jej vytvorenia je zachovanie európskeho prírodného bohatstva – najvzácnejších a najohrozenejších biotopov¹ a druhov na území štátov EÚ. Sústavu NATURA 2000 tvoria **chránené vtáčie územia** vyhlasované s cieľom ochrany vtáctva a **územia európskeho významu** s cieľom ochrany ostatných vzácných a ohrozených rastlinných a živočíšnych druhov a ich biotopov. O zaradení územia do sústavy NATURA 2000 rozhoduje Európska komisia, ktorá územia vyberá z predložených návrhov jednotlivých členských krajín.

ÚZEMIE EURÓPSKEHO VÝZNAMU ČACHTICKÉ KARPATY



Panoráma Čachtických Karpát

Identifikačný kód územia: SKUEV0103
Nadmorská výška: 195 – 472 m n. m.
Rozloha: 716 ha

Kraj: Trenčiansky
Okres: Nové Mesto nad Váhom
Katastrálne územie: Čachtice, Častkovce, Hrachovište a Višňové

¹ prírodný životný priestor charakterizovaný určitými vonkajšími podmienkami a súborom v ňom žijúcich organizmov (rastlín a živočíchov)



Suchomilné travinno-bylinné a krovinné porasty na Čachtickom hradnom vrchu

PRÍRODNÉ POMERY

Čachtické Karpaty tvoria najsevernejšie výbežky Malých Karpát medzi Prašníkom na juhu a Bzincami pod Javorinou na severe. V geologickej stavbe územia sú najviac zastúpené mezozoické horniny, ide prevažne o svetlé vápence s polohami dolomitov alebo samotné dolomity. Časť územia tvoria zlepence a pieskovce. Na dolomitickom podklade vznikli plytké pôdy, náchylné k erózii. Naroziširenejším pôdnym typom sú rendziny. Z klimatického



Mesačnica trvác (*Lunaria rediviva*)
– typický druh sutinových lesov

hľadiska patrí územie do mierne teplej, mierne vlhkej vrchovinej oblasti s priemernou mesačnou teplotou -3 až -4°C v januári a 19 až 20°C v júli. Ročný úhrn zrážok dosahuje 650 – 850 mm. Prevažnú časť územia európskeho významu pokrývajú lesné biotopy, najmä teplomilné panónske dubové lesy, menej zastúpené sú vápnomilné bukové lesy a najmenej lipovo-javorové sutinové lesy. Významný je výskyt xerothermných nelesných biotopov, z ktorých sú zastúpené suchomilné travinno-bylinné a krovinné porasty na vápnom podloží a pionierske porasty na plytkých karbonátových substrátoch. Z rastlín je významný výskyt druhu európskeho významu klinčeka včasného *Lumnitzerovho* (*Dianthus praecox*)



Vápnomilné bukové lesy

subsp. *lumnitzeri*), ktorý tu dosahuje severnú hranicu svojho rozšírenia. Severný okraj svojho areálu tu dosahuje aj podkovka lúba (*Hippocrepis emerus*), rastúca v teplomilných dubinách. Z chránených druhov rastlín na území rastú viaceré druhy z čeľade vstavačovitých (*Orchidaceae*). Na území sa vyskytuje množstvo druhov bezstavovcov viazaných na xerothermné biotopy. Ide najmä o druhy z radov: rovnokrídlovce (*Orthoptera*), ucholaky (*Dermaptera*), chrobáky (*Coleoptera*), motýle (*Lepidoptera*) a blanokrídlovce (*Hymenoptera*). Z druhov európskeho významu sú to druhy: mlynárik východný (*Leptidea morsei*), priadkovec trnkový (*Eriogaster catax*), spriadač kostihojový (*Callimorpha quadripunctaria*) a sága stepná (*Saga pedo*). Zo stavovcov tu žijú jašterica zelená (*Lacerta viridis*), užovka stromová (*Zamenis longissimus*) a syseľ pasienkový (*Spermophilus citellus*). Z krajinárskeho hľadiska je významná dominanta Čachtického hradu.



Tarica kališnatá (*Alyssum alyssoides*)
– typický druh skalných štrbín



Modráčik bahniskový
(*Maculinea nausithous*)



Výskyt nepôvodnej borovice čiernej v PR Plešivce

NEGATÍVNE VPLYVY

Územie je ohrozované predovšetkým prirodzenými vplyvmi – zarastaním sucho- a teplomilných travinno-bylinných spoločenstiev drevinami, ktoré môže viesť k ich zániku.

Z antropických vplyvov je najvýznamnejšie intenzívne turistické využívanie územia (pešia turistika, cykloturistika, výjazd motorových vozidiel), ktoré spôsobuje poškodzovanie vegetácie a pôdneho povrchu mimo vyznačených turistických chodníkov a následnú eróziu pôdy, najmä v nelesných biotopoch.

V minulosti boli na území vysadené i porasty nepôvodnej borovice čiernej.



Nepovolený výjazd vozidlom
v NPR Čachtický hradný vrch

Jašterica zelená
(*Lacerta viridis*)



Vadovce
Kostolné

NOVÉ MESTO
n. VÁHOM

Višňové

Hrachovište

Čachtice

Krajné

vod.n. Čachtice

Jablonka (Čachtický kanál)

Častkovce



Označenie NPR
Čachtický hradný vrch

Biotopy Čachtického hradného vrchu

OCHRANA ÚZEMIA

Územie európskeho významu Čachtické Karpaty je súčasťou Chránenej krajinskej oblasti Malé Karpaty. Jeho súčasťou sú dve chránené územia: národná prírodná rezervácia (NPR) Čachtický hradný vrch a prírodná rezervácia (PR) Plešivec, na území ktorých platí 4. stupeň ochrany.

Každé územie európskeho významu sa po schválení Národného zoznamu navrhovaných ÚEV vládou SR (17. 3. 2004) považuje za chránené územie. Je to štádium tzv. **predbežnej ochrany**, ktorej cieľom je zabezpečiť, aby sa stav európsky významných druhov a biotopov v území nezhoršoval. Toto obdobie môže trvať až 9 rokov, pričom počas prvých 3 rokov je národný zoznam posudzovaný v Európskej komisii a dochádza k definitívnemu výberu územia do sústavy NATURA 2000 a do maximálne ďalších 6 rokov dôjde k vyhláseniu územia. Predbežná ochrana je realizovaná prostredníctvom stupňov ochrany uvedených v národnom zozname. Podrobný zoznam parciel so zaradením k príslušnému stupňu ochrany pre ÚEV Čachtické Karpaty, ako aj všetky ďalšie informácie o sústave NATURA 2000 na Slovensku nájdete na www.soprs.sk/natura.

Stupne ochrany. Podľa zákona č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny je územná ochrana na Slovensku diferencovaná podľa stupňov ochrany. Najmenšie obmedzenia v prospech ochrany prírody predstavuje 1. stupeň (platí na celom území SR), najprísnejší je 5. stupeň (o. i. zahŕňa zákaz pohybu mimo vyznačených turistických chodníkov, zberu plodov a rušenia pokoja v záujme prítomných živočíchov a samozrejme vylučuje hospodársku činnosť). V prípade zónovania územia, jednotlivým zónam zodpovedajú príslušné stupne ochrany (zóna A = 5. stupeň, zóna B = 4. stupeň, zóna C = 3. stupeň, zóna D = 2. stupeň. 1. stupeň nemá pridelenú zónu).



Vápnomilné bukové lesy

STAROSTLIVOSŤ O ÚZEMIE

Nelesné biotopy: Na udržanie druhovej skladby, štruktúry a zachovania priaznivého stavu nelesných biotopov treba vykonávať občasné kosenie travinno-bylinných porastov s následným odstraňovaním biomasy. Zároveň je nevyhnutné brániť zarastaniu travinno-bylinných spoločenstiev, a to odstraňovaním náletových drevín. Aby sa zabránilo poškodzovaniu vegetácie a pôdneho povrchu je nevyhnutné obmedziť pohyb osôb a vylúčiť vjazd motorových vozidiel a bicyklov.



Starostlivosť o nelesné biotopy v NPR Čachtický hradný vrch

Lesné biotopy: V lesných biotopoch treba výchovné zásahy zamerať na postupné odstraňovanie nepôvodných druhov a podporu stanovištne pôvodných druhov drevín. Na dosiahnutie priaznivého stavu európsky významných druhov hmyzu a ostatných skupín živočíchov treba postupne zvýšiť podiel starších lesných porastov a ponechávať najstaršie vybrané jedince stromov na prirodzené odumretie a rozpad.



Kosbou udržiavaný biotop vstavačovitých druhov rastlín

ZOZNAM BIOTOPOV EURÓPSKEHO VÝZNAMU V ÚZEMÍ

Typ biotopu	Kód NATURA 2000 (* prioritné biotopy)
-------------	--

Prirodzené a poloprirodzené travinno-bylinné biotopy

Pionierske porasty na plytkých karbonátových a bázických substrátoch zväzu <i>Alyso-Sedion albi</i>	6110*
Suchomilné travinnobylinné a krovinné porasty na vápnitom podloží (*dôležité stanovištia <i>Orchidaceae</i>)	6210*

Lesné biotopy

Vápnomilné bukové lesy	9150
Lipovo-javorové sutinové lesy	9180*
Teplomilné panónske dubové lesy	91H0*



Biotop vstavačovitých druhov rastlín

ZOZNAM DRUHOV EURÓPSKEHO VÝZNAMU V ÚZEMÍ

Skupina Slovenský názov	Vedecký názov (* prioritné druhy)
----------------------------	--------------------------------------

Vyššie rastliny

klinček včasný Lumnitzerov	* <i>Dianthus praecox</i> subsp. <i>lumnitzeri</i>
----------------------------	---

Motýle

spridač kostihojový	* <i>Callimorpha</i> <i>quadripunctaria</i>
priadkovec trnkový	<i>Eriogaster catax</i>
mlynárik východný	<i>Leptidea morsei</i>
ohniváčik veľký	<i>Lycaena dispar</i>
modráčik bahniskový	<i>Maculinea nausithous</i>



Klinček včasný Lumnitzerov
(*Dianthus praecox*
subsp. *lumnitzeri*)



Spridač kostihojový (*Callimorpha quadripunctaria*) a jeho húsenica



Hmyzovník Holubyho
(*Ophrys holubiana*)



Priadkovec trnkový (*Eriogaster catax*) a jeho húsenica



Ohniváčik veľký
(*Lycaena dispar*)



KONTAKTNÉ ADRESY

ISBN 978-80-89310-02-9

Štátna ochrana prírody SR
Správa chránenej krajinej oblasti Malé Karpaty
Štúrova 115, 900 01 Modra
tel.: 033/6474002
fax.: 033/6474002
e-mail: m.karpaty@sopsr.sk

www.sopsr.sk/natura

Autori fotografií: © Archív Správy CHKO Malé Karpaty, © K. Durdovanská, © P. Hollý, © P. Janečka, © H. Kalivoda, © J. Kulfan, © D. Marko, © P. Polák, © P. Puchala, © R. Stolárik, © L. Vavrová, © L. Vítáz

Tento informačný materiál vydala ŠOP SR v rámci projektu Optimalizácia komunikácie a informovania o chránených územiach zaradených do sústavy Natura 2000, ktorý je spolufinancovaný Európskou úniou.

Foto na obálke:

*predná strana - biotop pionierskych porastov na plytkých karbonátových substrátoch, modráčik bahňiskový (Maculinea nausithous), klinček včasný Lumnižerov (Dianthus praecox subsp. lumnižeri)
zadná strana - Čachtický hrad*

